

Hyväksytty työterveyshuollon neuvottelukunnassa 27.10.2016

OHJE EHKÄISEVÄN TYÖTERVEYSHUOLLON ETÄPALVELUISTA JA NIIDEN KRITEREISTÄ

Valmisteluryhmä:

Timo Leino, ylilääkäri, Työterveyslaitos

Sari Nissinen, erityisasiantuntija, Työterveyslaitos

Paula Melart, asiantuntijalääkäri, Kela

Reija Jääskeläinen, osaamiskeskuksen päällikkö, Kela

Saara Palomäki, lakimies, Kela

Tiina Pikkarainen, etuuspäällikkö, Kela

Marja Toivanen, suunnittelija, Kela

Riitta Sauni, ylilääkäri, STM

OHJE EHKÄISEVÄN TYÖTERVEYSHUOLLON ETÄPALVELUISTA JA NIIDEN KRITEREISTÄ

Johdanto

Digitaalinen etäpalvelu on yksi menetelmä toteuttaa työterveyshuoltoa. Sosiaali- ja terveysministeriön 31.3.2016 päivätystä toimenpidepyynnöstä on Työterveyslaitos yhdessä Kelan kanssa laatinut tämän ohjeen työterveyshuollossa toteutettavista ehkäisevistä palveluista digitaalisina etäpalveluina ja niiden kriteereistä. Etäpalveluille ei ole kattavia säännöksiä voimassa olevassa lainsäädännössä. Tämän ohjeen tavoitteena on kuvata työterveyshuollon ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttamista etäpalveluina. Ohje koskee työterveyshuollossa toimivia ammattihenkilöitä ja asiantuntijoita.

Sosiaali- ja terveysministeriö on linjannut terveydenhuollossa annettavat digitaaliset etäpalvelut 28.10.2015 antamassaan kirjeessä.¹ Valvira on ohjeistanut terveydenhuollon etäpalvelut sairaanhoidon osalta 15.1.2016.² Työterveyshuollon korvausluokan II etävastaanottopalveluita korvataan 1.3.2016 lähtien.³ Korvausluokan I ennaltaehkäisevistä palveluista ei ole ohjetta.

Ehkäisevän työterveyshuollon etäpalveluilla tarkoitetaan tieto- ja viestintäteknologian avulla toteutettuja palveluita tilanteissa, joissa työterveyshuollon ammattilainen ja työntekijä, työnantaja tai yrittäjä sijaitsevat eri paikoissa ja vaihtavat tietoja teksti-, ääni- tai kuvatiedostoina tai videovälitteisen internet-yhteyden avulla. Työterveyshuollon ammattilainen voi tarpeen mukaan olla etäyhteydessä muun terveydenhuollon, kuntoutuksen tai sosiaalivakuutusjärjestelmän ammattilaisen kanssa. Pelkkä yleinen, anonymisti toteutettu terveysneuvonta ei kuulu etäpalveluihin.

Ehkäisevän työterveyshuollon etäpalvelujen antamisen edellytykset

- Työterveyshuollon palveluntuottajan tai itsenäisen ammatinharjoittajan arvio soveltuuko annettu palvelu etäpalveluna toteutettavaksi.
- Työterveyshuollon ammattihenkilön tai asiantuntijan tapauskohtainen arvio soveltuuko annettava palvelu etäpalveluna toteutettavaksi huomioiden hyvä työterveyshuoltokäytäntö ja ammattieettiset periaatteet.
- Asianmukaiset tilat ja laitteet.
- Koulutettu henkilöstö.
- Tietojärjestelmien tietosuojan ja tietoturvan oltava kunnossa.
- Yksityisyyden suojasta ja yrityssalaisuudesta on huolehdittava.
- Etäpalvelun järjestämisestä tulee sopia kirjallisesti työterveyshuollon palveluntuottajan ja työnantajan ja työntekijöiden edustajien kesken.
- Ennaltaehkäisevän palvelun soveltuvuus hoidettavaksi etäpalveluna on arvioitava tapauskohtaisesti.
- Asiakkaan suullinen tai kirjallinen suostumus etäpalveluun tulee kirjata työterveyshuollon asiakirjoihin.
- Mikäli suostumusta ei saada, tulee palvelu järjestää paikan päällä tapahtuvana työpaikkakäyntinä tai tapaamisena.
- Palveluntuottajan tulee tehdä etäpalveluja varten tietojärjestelmiinsä ja hinnastoonsa omat koodit siten, että niistä on tarvittaessa mahdollisuus saada erillinen listaus voimavaroittain.

¹Sosiaali- ja terveysministeriön linjaus terveydenhuollossa annettavista etäpalveluista: http://stm.fi/documents/1271139/1408010/STM_linjaus_terveydenhuollon_et%C3%A4palvelut.pdf/866357e6-f167-4357-bb30-fca6ad790360

²Potilaille annettavat terveydenhuollon etäpalvelut: http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut

³ Työterveyshuollon sairaanhoitona korvataan myös etäpalvelua: http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut

- Työntekijään, työnantajaan tai yrittäjään liittyvät merkinnät työterveyshuollon potilastietojärjestelmään (potilaskertomus ja organisaatiokertomus) on tehtävä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.
- Rekisteriselosteessa tulee olla maininta etäpalveluissa syntyvistä teknisistä tallenteista, niiden säilyttämisestä ja luovuttamisesta kolmansille osapuolille.⁴
- Omavalvontasuunnitelma on päivitettävä etäpalvelujen osalta.

Työpaikkaselvitys

Työterveyshuoltolaki edellyttää työn ja työolosuhteiden terveellisyyden ja turvallisuuden selvittämistä ja arviointia toistuvien työpaikkakäynnien ja muita työterveyshuollon menetelmiä käyttäen. Mobiilisuuden, monipaikkaisen työn ja etätöiden työolojen sekä vaara- ja kuormitustekijöiden arvioinnissa tulee käyttää systemaattista kartoitusmenetelmää. Perus- ja suunnattuun työpaikkaselvitykseen liittyvä työpaikkakäynti on lähtökohtaisesti fyysinen.

Työpaikkaselvitys ei kohdistu pelkästään fyysiseen työpaikkaan. Työpaikkaselvityksen tavoitteena on, että työterveyshuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat selvittävät yhdessä työnantajan, työntekijöiden ja työsuojeluorganisaation edustajien kanssa työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvien terveysvaarojen ja haittojen, kuormitustekijöiden sekä voimavarojen terveydellisen merkityksen ja niiden merkityksen työkyvyille.

Työpaikkakäynti tulee tehdä fyysisenä,

- kun työpaikkaselvitys tehdään ensimmäisen kerran (perusselvitys) ja sen jälkeen sovitusti työpaikan olosuhteiden tarkistamiseksi
- olennaisten työpaikalla tapahtuneiden muutosten jälkeen
- kun työssä esiintyy työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä tai muita terveyden ja työkyvyn kannalta oleellisia tekijöitä, joiden arviointi vaatii havainnointia tai mittauksia työpaikalla
- kun työhön tai työyhteisöön liittyvä tekijä vaatii asian yhteistä käsittelyä työpaikalla
- kun työnantaja tai yrittäjä toivoo työterveyshuollon käyntiä työpaikalla

Etänä voidaan toteuttaa

- harkinnan perusteella muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa tehtävät työpaikkakäynti, kun se on käytännössä mahdollista ja tarkoituksenmukaista
- työpaikkaselvitykseen liittyvä yhteydenpito esiselvitys, suunnittelu ja palautteen anto, sekä seuranta ja arviointi

Työterveyshuoltosopimus

Sopimusneuvottelut ja niihin liittyvä muu yhteydenpito voidaan toteuttaa etäyhteyttä käyttäen.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma

⁴ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007, 3 § ja asiakaslaki 3 § kohta 3): asiakirjalla viranomaisen ja yksityisen järjestämään sosiaalihuoltoon liittyvää, viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 5 §:n 1 ja 2 momentissa mainittua asiakirjaa, joka sisältää asiakasta tai muuta yksityistä henkilöä koskevia tietoja. Potilaslaki 2 § kohta 5): potilasasiakirjoilla tarkoitetaan potilaan hoidon järjestämisessä ja toteuttamisessa käytettäviä, laadittuja tai saapuneita asiakirjoja taikka teknisiä tallenteita, jotka sisältävät hänen terveydentilaansa koskevia tai muita henkilökohtaisia tietoja. STM:n asetus potilasasiakirjoista 22 §.

Toimintasuunnitelman laadintaan ja tarkistamiseen liittyvät neuvottelut ja muu yhteydenpito työpaikkaan voidaan toteuttaa etänä.

Työsuojelutoimikunnan kokous

Työsuojelutoimikunnan kokoukseen osallistuminen sekä työterveyshuollon toiminnan toteuttamiseen ja vaikutusten arviointiin liittyvä seuranta voidaan toteuttaa etänä.

Yksilön ohjaus ja neuvonta

Terveyteen ja työkykyyn liittyvä yksilön ohjaus ja neuvonta voidaan toteuttaa etänä.

Ryhmän ohjaus ja neuvonta

Ryhmän ohjausta ja neuvontaan liittyvä suunnittelu, toteutus, seuranta ja arviointi voidaan toteuttaa etänä.

Terveystarkastukset

Terveystarkastus, joka ei edellytä henkilön fyysistä tutkimista, näytteen ottoa tai testaamista voidaan tehdä etänä videoyhteyttä käyttäen. Mikäli etänä toteutetussa terveystarkastuksessa ilmenee seikkoja, jotka edellyttävä henkilön fyysistä tapaamista, tulee se järjestää.

Konsultaatiot ja muu yhteydenpito

Erikoislääkärikonsultaatiot työkyvyn, hoito- ja kuntoutusmahdollisuuksien selvittämiseksi voidaan toteuttaa etänä, ellei konsultaatio edellytä henkilön fyysistä tutkimista.

Vastaanottotilanteissa voidaan asiakkaan luvalla konsultoida etänä toista työterveyshuollon ammattihenkilöä, asiantuntijaa tai muuta asian hoitamiseksi tarvittavaa tahoa.

Työterveysneuvottelu

Työterveysneuvottelu voidaan toteuttaa etänä ääni- tai videoyhteyttä käyttäen, kun kaikki siihen osallistuvat ovat antaneet suostumuksensa.